

Adroddiad i'r: Cyngor Sir
Dyddiad y Cyfarfod: 7 Gorffennaf 2015
Aelod Arweiniol: Cyngorydd Julian Thompson-Hill
Awdur yr Adroddiad: Richard Weigh, Prif Swyddog Cyllid
Teitl: Cyllideb 2016/17

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn darparu diweddariad ar y broses i ddarparu cyllideb referniw ar gyfer 2016/17 ac yn gosod cam nesaf cynigion y gyllideb.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu diweddariad ar y sefyllfa ddiweddaraf a nodi'r cynigion yn Nhabl 1, cymeradwyo'r cynigion yn Nhabl 2 a chynnig pellach a gyflwynwyd gan aelodau etholedig.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Nodi cynigion arbedion Cam 4 a restrwyd yn Nhabl 1 a chymeradwyo'r cynigion a restrwyd yn Nhabl 2.

Cymeradwyo'r cynnig a gyflwynwyd gan yr aelodau i beidio â thalu treuliau i aelodau sy'n mynychu cyfarfodydd fel arsylwyr.

4. Manylion yr Adroddiad

Ym mis Chwefror 2014, dechreuodd y cyngor ymagwedd newydd tuag at bennu cyllideb, sef Rhyddid a Hyblygrwydd. Y diben oedd nodi arbedion i gyfrannu at gyllidebau 2015/16 a 2016/17. Roedd y broses yn cynnwys dadansoddiad llawn o holl linellau'r gyllideb a chyfres o weithdai cyllideb gydag aelodau etholedig. Cyflwynodd y broses gyllideb gytbwys ar gyfer 2015/16 a nodi cynigion ar gyfer 2016/17.

Mae'r broses wedi parhau gyda'r ffocws ar 2016/17 a chynhaliwyd dau weithdy cyllideb i aelodau ar 23 Chwefror a 26 Mawrth. Roedd y ddwy sesiwn hon yn canolbwyntio'n bennaf ar gynigion a ohiriwyd o weithdai cyllideb blaenorol. Cynhaliwyd trydedd sesiwn a oedd yn canolbwyntio ar gynllunio ariannol ac ystyriaethau ar gyfer y dyfodol ar 5 Mehefin. Yn y gweithdy, fe hysbyswyd yr aelodau o'r tybiaethau allweddol o fewn cynlluniau tymor canolig y cyngor - yn benodol, roeddent yn amlinellu'r ansicrwydd ynghylch lefel setliadau Grant Cynnal Refeniw'r dyfodol.

Mae'r bwlch yn y gyllideb a ragwelir ar gyfer 2016/17 yn tua £8.8m. Mae arbedion o £2.7miliwn wedi eu cymeradwyo fel rhan o'r broses bresennol (Yng

Ngham 1 a 2) a gymeradwywyd ym mis Medi a Rhagfyr 2014) sy'n golygu bod y bwlch sy'n weddill tua £6.1miliwn. Caiff y bwlch yn y gyllideb ei gyfrifo drwy gymhwyso cyfres o dybiaethau. Y mwyaf arwyddocaol o'r rhain yw lefel y Setliad i awdurdodau lleol ar ffurf Grant Cynnal Refeniw. Mae pob newid yn y ganran i werth y Setliad yn cyfateb i tua £1.4m. Mae lefel sylweddol o ansicrwydd ynghylch y Setliad Llywodraeth Leol tebygol ar gyfer 2016/17 ac mae hyn yn debygol o aros yr un fath dros y misoedd nesaf. Hyd at fis Mai 2013, roedd gwerth y setliad yn gymharol gyson â'r arwyddion blaengynllunio a gyhoeddwyd yn genedlaethol yn 2011. Ers hynny, ni fu unrhyw setliadau aml-flwyddyn ac mae arwyddion wedi newid yn gyson rhwng ac o fewn blyneddodedd ariannol. Yn absenoldeb gwybodaeth Setliad fwy dibynadwy, rhaid i gynlluniau'r gyllideb barhau i ddatblygu cynigion i gwmpasu amrywiaeth o wahanol sefyllfaoedd. Bydd y Setliad Drafft ar gyfer llywodraeth leol yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref.

Hyd yma, mae gweithdai cyllideb pellach wedi'u trefnu ar gyfer 26 Hydref a 14 Rhagfyr. Wrth i'r broses ar gyfer 2016/17 gael ei datblygu ymhellach, mae'n debygol y bydd yn angenrheidiol i drefnu mwy o weithdai yn ystod yr hydref. Mae siart yn dangos y broses gyllideb ynghlwm er gwybodaeth yn Atodiad 1. Mae'r siart yn amlinellu'r broses i sicrhau arbedion 2016/17 ac mae'n adeiladu ar y broses a ddechreuodd ym mis Mawrth 2014. Y 'cyfnodau' arbed a gyfeirir atynt yw'r pwyntiau penderfyniad a gymerwyd i'r Cyngor i'w cymeradwyo. Mae camau 1-3 eisoes wedi cael eu cymeradwyo ac felly mae'r siart yn dechrau ar Gam 4.

Bydd cynigion Cam 4 yn y tablau isod yn cyfrannu £1.290m tuag at ddiwallu bwlch y gyllideb ar gyfer 2016/17. Mae asesiad o effaith ar gael ar gyfer pob eitem yn adain Llyfrgell yr Aelodau ar system Modern.Gov.

Mae dolen gyswllt electronig i'r dogfennau isod:

<https://moderngov.denbighshire.gov.uk/ecSDDisplay.aspx?NAME=SD703&ID=703&RPID=1764375&sch=doc&cat=13602&path=13602&LLL=0>

Mae rhai o'r eitemau eisoes wedi'u gweithredu neu'n cael eu gweithredu dan awdurdod ddirprwyol i Benaethiaid Gwasanaeth. Cyflwynir y rhain i'r Cyngor er gwybodaeth a chyflawnrwydd i ddeall yr effaith ar wasanaethau a'u cyfraniad at darged cyffredinol y gyllideb. Mae'r eitemau yn ymwneud ag ailstrwythuro rheolaeth fewnol a chyfanswm o £640k fel y nodir yn Nhabl 1:

Tabl 1

Cyf	Maes Gwasanaeth		£'000
BIM401-03	Gwella Busnes a Moderneiddio	Ailstrwythuro TGCh Peidio Llenwi Swyddi Gwag	224 75
EBD401	Datblygiad Economaidd a Busnes	Adolygiad Staffio	150
CFS401	Uwch Dîm Arweinyddiaeth	Cyfuno Gwasanaethau Plant gyda Gwelliant a	80

		Chynhwysiant Ysgolion	
LDHR401	Cyfreithiol, Democrataidd ac Adnoddau Dynol	Adolygiad o'r	20
LDHR402		Gwasanaeth lechyd Galwedigaethol Dileu swydd wag (Cymorth i Aelodau)	20
CSS402-3	Gwasanaethau Cefnogi Cymunedol	Adolygiad Gweinyddol – dileu swyddi gwag	44
CSS404		Adolygiad proses weinyddol cefnogi pecyn gofal. Peidio adnewyddu contract dros dro.	27
		Cyfanswm	640

Mae cynigion Cam 4 yn deillio yn dilyn cyflwyniadau manwl i weithdai'r gyllideb yn ddiweddar ac yn ceisio cymeradwyaeth fel rhan o broses y gyllideb fel y nodwyd yn Nhabl 2. Mae'r cynigion hyn yn canolbwyntio ar effeithlonrwydd a moderneiddio:

Tabl 2

Cyf	Maes Gwasanaeth		£'000
HE401	Rheoli Gwastraff	Newidiadau i batrymau sifft ac arferion gwaith	170
CE401	Moderneiddio'r Gwasanaeth Llyfrgell a Model Canolfan Gymunedol	Gostwng yr oriau agor i ddiwallu'r galw.	142
CE402		Datblygu model canolfan gymunedol aml-ddefnydd ar gyfer rhai lleoliadau	80
FA401	Strategaeth Gofod Swyddfa	Rhesymoli swyddfeydd trwy ddefnydd mwy effeithiol o dechnoleg ac arferon gweithio'n hyblyg. Arbediad yn seiliedig ar adael un adeilad.	258
		Cyfanswm	650

Yn y gweithdy cyllideb ar 5 Mehefin, rhoddwyd ymrwymadau y byddai asesiadau effaith ar gyfer y cynigion uchod ar gael i'r aelodau cyn cyflwyno'r adroddiad i'r cyngor, ac os byddai'r aelodau'n codi pryderon dilys am unrhyw un o'r eitemau a nodwyd yn Nhabl 2, gellid gohirio'r rhain tan fis Rhagfyr. No concerns have been raised and therefore the proposals are presented for approval.

Ar hyn o bryd, cynhelir cyfres o gyfarfodydd gyda'r gwasanaethau sy'n adolygu cyllidebau ac yn ystyried cynigion newydd i'r gyllideb. Bydd y cynigion hyn yn cael eu datblygu a'u cyflwyno i'r aelodau yn yr hydref yng ngweithdai'r gyllideb.

Yn ogystal â hyn, gofynnwyd i'r aelodau gyflwyno unrhyw gynigion eu hunain fel rhan o'r broses ac mae ffurflen wedi'i darparu ar gyfer hyn. Cafwyd cynnig gan yr aelodau yn y gweithdy ym mis Mehefin i beidio â thalu treuliau i aelodau sy'n mynychu cyfarfodydd fel arsylwyr – h.y. rhai nad ydynt yn aelodau o bwyllgor neu heb eu gwahodd yn benodol i fynychu cyfarfod. Amcangyfrifir y gallai hyn arbed £900 y flwyddyn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Efallai y bydd ar y Cyngor angen sicrhau arbedion a mesurau eraill o oddeutu £8.8 miliwn dros y flynedd ariannol nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Mae asesiadau o effaith ar gyfer pob cynnig ar gael fel papurau ategol ar y system Modern.gov.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae adroddiadau blaenorol wedi tynnu sylw manwl at y broses ymgynghori sylweddol a wnaed i gyflawni cyllidebau 2015/16 a 2016/17 ac mae'r rhain wedi eu hamlygu isod.

Yn ychwanegol at adroddiadau rheolaidd ar y broses i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi'i hystyried gan CET, yr UDA, Briffio'r Cabinet a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae Pwyllgorau Archwilio wedi adolygu cynigion penodol ac roedd un yn seiliedig ar argymhellion gan grŵp tasg a gorffen aelodau / swyddogion.

Erbyn diwedd y broses pennu cyllideb 2015/16, roedd deg gweithdy cyllideb wedi'u cynnal gydag aelodau etholedig er mwyn archwilio cyllidebau gwasanaethau ac ystyried cynigion cyllidebau. Mae pum gweithdy pellach wedi'u trefnu hyd yma i ystyried cynigion a diwallu bwlch cyllideb 2016/17 ac efallai y bydd angen trefnu mwy wrth i'r broses fynd rhagddi.

Cynhaliwyd ymarferiad ymgysylltu â'r cyhoedd i ystyried effaith cynigion y gyllideb ac mae trafodaethau parhaus rhwng rhai o wasanaethau'r Cyngor Sir a rhai Cynghorau Tref. Mae'r Cyngor wedi ymgynghori â'i bartneriaid trwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd ac mae trafodaethau penodol wedi eu cynnal gyda'r Heddlu.

Mae'r holl aelodau o staff wedi derbyn gwybodaeth ynglŷn â'r broses o osod y gyllideb a phan fydd cynigion yn newid i fod yn benderfyniadau, ymgynghorir yn llawn â'r staff yr effeithir arnynt, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau AD y Cyngor.

Ymgynghorwyd â'r Undebau Llafur trwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Cytunwyd ar broses ar gyfer ymgysylltu â staff a'u cynrychiolwyr Undeb Llafur yn CBYLI. The proposals in this report were presented to LJCC on 24th June and no concerns were raised.

Mae grŵp gorchwyl a gorffen craffu wedi cael ei sefydlu'n ddiweddar i asesu effaith y toriadau yn y gyllideb y cytunwyd arnynt eisoes.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae hon yn parhau'n broses anodd, a bydd rhai penderfyniadau anodd eu gwneud ar hyd y daith. Mae ymrwymiad a chefnogaeth aelodau etholedig yn y broses o wneud penderfyniadau ac archwilio'r broses yn hanfodol.

Nod proses y gyllideb yw sicrhau bod y Cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Wedi eu hymgorffori i mewn i'r broses mae nifer o bwyntiau adolygu er mwyn sicrhau ei bod yn aros ar y trywydd iawn a bod modd ei diwygio os nad ydyw. Mae'r ansicrwydd ynghylch lefel y setliad yn golygu y gall y bwlich yn y gyllideb a amcangyfrifwyd newid ar gyfer 16/17, ond mae'n rhaid i hyn gael ei ystyried yng nghyd-destun y tebygolrwydd y bydd setliadau negyddol yn parhau yn y tymor canolig.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni strategaeth gyllideb effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

Mae proses y gyllideb ei hun yn fesur rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd cynlluniedig ac amserol. Mae'r broses fel yr amlinellwyd yn cynnwys digon o gyfleoedd i adolygu a diwygio os oes angen. Bydd lefel y cynigion a nodwyd ym mis Mehefin drwy ymgynghori â gwasanaethau a lefel y cynigion a gyflwynwyd gan aelodau yn llywio gweddill y broses.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.